

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ

Çevre

ve

Din

ULUSLARARASI
SEMPOZYUMU

INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON
ENVIRONMENT AND RELIGION
15-16 MAYIS 2008 / 15th-16th MAY 2008

BİLDİRİ METİNLERİ
CİLT 2

Tübitak'ın desteğiyle

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ

ULUSLARARASI ÇEVRE VE DİN SEMPOZYUMU

INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON ENVIRONMENT AND RELIGION

15-16 MAYIS 2008 / 15TH-16TH MAYIS 2008

BİLDİRİLER

Cilt 2

İstanbul 2008

YAYIN EDİTÖRÜ

PROF. DR. FAHRİ KAYADİBİ

ISBN

978-975-92695-1-7

BİRİNCİ BASKI

Haziran 2008

Yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.

Kaynak göstermek şartıyla iktibas ve atıf şeklinde kullanılabilir.

İsteme Adresi

İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Baba Hasan Alemler Mah. Kavalalı Sok. a Blok Fatih İstanbul

Baskı:

Yalın Yayıncılık

Ordu Cad. Özbek Çarşısı no: 25/43

34130 Beyazıt İstanbul

İÇİNDEKİLER

16 MAYIS 2008 / 16th MAY 2008

09.30-10.45

DÖRDÜNCÜ OTURUM / FOURTH SESSION

A SALONU / HALL A

FELSEFE VE ÇEVRE / PHILOSOPHY AND ENVIRONMENT

- Doç. Dr. Mehmet Dalkılıç, "İslam Düşünürlerinin Evren Tasavvurunun Genel Çerçevesi: Olabilecek Âlemlerin En Mükemmeli Olarak Âlem" 5
- Doç. Dr. İrfan Başkurt, "Dengeli Bir Dünya İçin Evreni Doğru Okumak: İnsan ve Evren Üzerine İslami Bir Bakış" 15
- Doç. Dr. Muhit Mert, "Çevre Bilinci Oluşturmada İslam'ın Katkısı Üzerine" 31

B SALONU / HALL B

FELSEFE VE ÇEVRE / PHILOSOPHY AND ENVIRONMENT

- Doç. Dr. Mehmet Evkuran, "Çevre Bilincinin Teolojik Temelleri Üzerine" 35
- Doç. Dr. Mehmet Türkeri, "Küresel Çevre Etiği" 49
- Yard. Doç. Dr. Mehmet Önal, "Çevre Olayına Holistik Dini Hikmet Nazarıyla Bakmak" 55

C SALONU / HALL C

FELSEFE VE ÇEVRE / PHILOSOPHY AND ENVIRONMENT

- Yard. Doç. Dr. Ekrem Demirli, "Sufilerin Tabiat Görüşleri: Her Şey Canlıdır" 67
- Dr. Osman Demir, "Bir İsbat-ı Vâcib Delili Olarak Ekolojik Denge Gaye ve Nizam Delilini Yeniden Anlamak" 73
- Dr. Abdullatif Tuzer, "Mistik Birlik ve Ekoloji" 85
- Tendü Hilal Göktuğ, "Felsefeden Doğaya Uzanan Köprü: Feng Shui" 101

16 MAYIS 2008 / 16th MAY 2008

11.15-12.30

BEŞİNCİ OTURUM / FIFTH SESSION

A SALONU / HALL A

ÇEVRE ETİĞİ / ENVIRONMENTAL ETHICS

- Prof. Dr. Cafer Sadık Yaran, "İslam Çevre Etiğinin Dört Kuramı ve Sekiz İlkesi: Hiyerarşik Bir Sınıflandırma Denemesi" 121
- Doç. Dr. Celal Türer, "Pragmatik Çevre Etiği" 135
- Dr. Paulette Dellios, "Behind the Masks in Borneo: The Haze of 1997" 147
- Dr. Cathriona Russell, "An Anthropocentric Perspective in Christian Ethics- The Role of the Steward in Safeguarding Creation" 155

B SALONU / HALL B

ÇEVRE ETİĞİ / ENVIRONMENTAL ETHICS

- Prof. Dr. Mustafa Köylü, "Çevre Eğitimi: Dini Bir Yaklaşım", ...165
- Doç. Dr. Muhittin Macit, "Çevre ve Bilinç" 189
- Dr. Hasan Yücel Başdemir, "Küresel Isınma ve Çevre" 193
- Dr. Şahin Efil, "Kur'an'da Çevrenin Metafizik Temeli ve Çevre Ahlakı" 205

C SALONU / HALL A

DİN VE ÇEVRE (GENEL) / RELIGION AND ENVIRONMENT (GENERAL TOPICS)

- Prof. Dr. H. Ferhat Bozkuş / Araş. Gör. Süleyman Çoban, "Ormanlar ve Çevre" 219
- Prof. Dr. Hidayet Aydar, "İnanç ve Örflerin Çevrenin Korunmasındaki Rolü: Kırgızistan Örneği" 231
- Doç. Dr. Halil İbrahim Bulut, "Adapazarı Depremi Bağlamında Din-Deprem İlişkisi" 247

16 MAYIS 2008 / 16th MAY 2008

14.00- 15.15

ALTINCI OTURUM / SIXTH SESSION

A SALONU / HALL A

EDEBİYAT VE ÇEVRE / LITERATURE AND ENVIRONMENT

Prof. Dr. Ahmet Suphi Furat, "Klasik İslam Literatüründe Çevre".....	259
Doç. Dr. Metin Yasa, "Doğa ile Bütünleşmek: Ömer Hayyam'ın Rubailerinde Doğa Bilinci",.....	265
Doç. Dr. Nurettin Turgay, "Kur'an'da Adı Geçen Bitkiler ve Hayvanlar"	273
Mustafa Tahir Öztürk, "Aşık Veysel'in Şiirlerinde Çevre"	315

B SALONU / HALL B

OSMANLI VE ÇEVRE / OTTOMAN AND ENVIRONMENT

Prof. Dr. Ziya Kazıcı, "Vakıfların Çevre ile İlgili Hizmetleri"	335
Doç. Dr. Ahmet Kavas, "Ravza-i Mutahhara ve Kâbe-i Şerife'nin Temizliği: Feraşet-i Şerife", ...	343
Doç. Dr. Said Öztürk, "Osmanlı Toplumunda Çevre – İnsan İlişkileri".	351
Dr. Nurettin Gemici, "Osmanlı'da Çevre Anlayışının Bir Tezahürü Olarak Bahçe ve Mesire Yerleri"	381

C SALONU / HALL C

DİN VE ÇEVRE / RELIGION AND ENVIRONMENT (GENERAL TOPICS)

Yrd. Doç. Dr. Zeynel Arslangündoğdu, "Ülkemizde Kutsal Sayılan Kuşlar"	401
Dr. Necdet Aksoy, "Çevreci Sivil Toplum Kuruluşlarının Çevre Politikalarına Etkileri", ...	411
Yrd. Doç. Dr. Erhan Bakırcı, Yrd. Doç. Dr. Ali Küçükosmanoğlu, "İnsan ve Çevre Sağlığı Yönünden Ormanlar"	453
Turhan Günay, "İslam ve Kur'an'da Çevre, Ağaç, Yeşil ve Toprak"	463